

Θεάν. — Ἄλλ' ἡμεῖς ἐλλήνων παῖδες διὰ μόνης τῆς καρδίας ἐνομίσσαμεν ὅτι δυνάμεθα νὰ εὑρωμεν τὴν τέρψιν καὶ τὴν γαλήνην ἐν αὐτῇ. Ἐκλεημονήσαμεν τὸ ἐρευνητικὸν τῶν προγόνων μας πνεῦμα καὶ προσεκολλήθημεν εἰς τὴν φαντασίαν μόνον ἐδιχοτομήθημεν. Ἡ περὶ ἡμᾶς καταρῦσασα ἀτμοσφαῖρα ἀφωμίωσε πρὸς ἐκυτὴν τὸν ἰδιάζοντα ἡμῖν χαρακτῆρα, χωρὶς νὰ καταστρέψῃ αὐτὸν βεβαίως. Γνωρίζεται ὅτι ὅταν μέλος τι διαμείνῃ ἀκίνητον ἀτροφεῖ πρὸς ὠφέλειαν τῶν ἄλλων, αὐτὸ τοῦτο συνέβη καὶ εἰς ἡμᾶς, ἀπερροφήθημεν ὑπὸ τῆς ἐλαφρᾶς φιλολογίας, τῆς θεωρίας, τῆς ποιήσεως καὶ ἀπεξενώθημεν τῶν πρακτικῶν ἀληθειῶν. Καὶ ὅχι μόνον δὲν γνωρίζομεν ἀκριβῶς τὴν γεωγραφίαν καὶ ἀρχαιολογίαν τοῦ τόπου μας, διότι ποτὲ δὲν ἀνῆλθομεν μετὰ προσοχῆς εἰς τὸ παρελθόν, ἀλλὰ καὶ τὸ παρὸν ἀγνοοῦμεν ὑπόβληται ἐπιπέσει, διότι δὲν ἐμελετήσαμεν αὐτό. Τίς ἐξῆλθεν εἰς ἐκδρομὰς ἵνα χαρακτηρίσῃ τὰ ἄνθη τῆς πατρίδος του, τὰ φυτὰ, τὰ διάφορα τῆς γῆς στρώματα, νὰ μελετήσῃ αὐτὰ διὰ τοῦ μικροσκοπίου, διὰ τῆς ἀναλύσεως; Τίς διὰ τοῦ ἐπαγωγοῦ καὶ τελεσφόρου τρόπου τῆς διδασκαλίας του ὠδήγησεν εἰς τὴν θετικότητα καταδεικνύων τὰ μέσα πρὸς μελέτην καὶ ἀπόκτησιν τῶν λεγομένων πρακτικῶν ἢ ἀναγκαίων εἰς τὸν βίον γνώσεων; Τίς χουσορρήμων ἐνεφύσησε τὸν τοιοῦτον ἔρωτα τῆς ἐπιστήμης εἰς τὰς καρδίας τῆς μεγάλης τῆς νεολαίας φάλαγγος; Καὶ δυστυχῶς τὸ τίς καταλήγει εἰς τὸ οὐδεὶς! Ποῦ παρ' ἡμῖν ἡ χημεία, ἡ φυσικὴ πειραματικὴ, ἡ βοτανικὴ, ἡ ζωολογία, ἡ γεωλογία ἢ μᾶλλον οἱ ἀποκτῶντες τὰς στοιχειωδέστερας ἀληθείας αὐτῶν; Εἶναι καιρὸς πλέον νὰ ἀφυπνίσωμεν, νὰ ζητῶμεν τὴν ἐξήγησιν παντὸς φαινομένου, νὰ μὴ παρερχώμεθα τυφλοῖς ὁμμασι πρὸ ἐνὸς παραδόξου, νὰ μὴ σιωπῶμεν πρὸ μιᾶς ἐρευνήσεως.

Ἴδου διατὶ γράφω.

Ποσάκις δὲν εἶδατε τὴν φωτογραφίαν σας, τοῦ πατρὸς, τοῦ φίλου σας, τέλος; . . . καὶ ἐν τούτοις ἐλάβετε τὴν περιέργειαν ποτὲ νὰ ἐξετάσῃτε τί συμβαίνει ἐν τῇ περιέργῳ ταύτῃ τέχνη; Πῶς ἀπωτυποῦται ἡ μορφή, μία θέσις, εἰς τρέχων ἵππος ἐπὶ